

Månadsbrev till Ekumeniska Kommuniteten i Bjärka-Säby

Juni 2012

Kära systrar och bröder,

Den 1 juni firar vår kommunitet "födelsedag": det är nu fyra år sedan vi konstituerade Ekumeniska Kommuniteten i Bjärka-Säby i dess utvidgade form i närvaro av våra visitatorer, biskop Biörn Fjärstedt och pastor Sten-Gunnar Hedin. Samtidigt är det i sommar 16 år sedan kommuniteten grundades, i och med att de två första bröderna slog sig ner i Bjärka-Säby för att leva enligt den regel som fortfarande utgör livsform för de volontärer som kommer till Nya Slottet. Och på tisdag, den 5 juni, är det 30 år sedan Nya Slottet återinvigdes under stora festligheter efter att Sionförsamlingen i Linköping ägnat två år åt renoveringsarbeten sedan man 1980 fått Nya Slottet som en gåva av familjen Ekman.

Mycket har hänt under dessa år: åtskilliga av dem som sökt sig hit för ett eller två års kommunitetsliv har blivit kvar i Bjärka-Säby eller dess närhet. Genom kommunitetens förändrade form 2008 har det blivit möjligt för många fler att inte bara vara delaktiga i det som sker på platsen, utan också få stödet av en andlig regel, och i flera fall även av ett regionalt nätverk inom kommuniteten. För närvarande har Ekumeniska Kommuniteten regelbundna regionala samlingar i området Stockholm-Uppsala, Göteborg (Västsverige) och Oslo (Norge). Under hösten räknar vi med att sådana samlingar även skall påbörjas i Malmö-Lund (Skåne).

I vår regel sägs uttryckligen att kommuniteten inte är en ersättning för en lokal församling, utan en gemenskap som vill uppmuntra och utrusta oss till trohet och engagemang i den kyrka vi tillhör. Väl medveten om att våra lokala förhållanden kan se mycket olika ut, är det likväl här vi har en av våra viktiga uppgifter: att inspirera till ett regelbundet böneliv, inte minst i form av tideböner, och ett förnyat eukaristiskt liv i de lokala kyrkorna. Liksom att främja den kristna enheten. Många av er kan berätta om små, men viktiga framsteg i det avseendet, och det gläder mig varje gång jag får del av sådana rapporter. Vi påminner ofta varandra om att kyrkans enhet är vår kanske viktigaste kallelse, och den måste få sitt första uttryck i det lokala sammanhanget.

För oss som lever i Bjärka-Säby har det inte minst varit angeläget att värna och fördjupa gemenskapen med Sionförsamlingen, som förvaltar Nya Slottet, vars ledning 1996 gav sitt stöd till bildandet av kommuniteten och där flera av oss också är medlemmar. Kommunitetens tillväxt, och det rika gudstjänstlivet på Nya Slottet, har av naturliga skäl lett till frågor bland en del av församlingens medlemmar: "Kommer kommuniteten att helt ta över Nya Slottet?" har en del undrat. Det är förståeligt om inte heller alla känner sig hemma i den allmänkyrkliga liturgin, även om vi märker att allt fler även av Sionförsamlingens medlemmar uppskattar gudstjänstlivet.

Under det senaste året har kommunitetens råd fört en fruktbar dialog med Sionförsamlingens ledning, bland annat kring frågor som rör teologi och liturgi, men också om vår samverkan på Nya Slottet. Dialogen har lett till ett fördjupat samförstånd

och även en skriftlig överenskommelse om hur vi önskar att samarbetet mellan Sionförsamlingen och Ekumeniska Kommuniteten skall se ut på Nya Slottet. Sionförsamlingens medlemmar kommer att informeras om överenskommelsen i ett församlingsmöte under kommande månad, och jag vill därför här nämna om den för er som tillhör kommuniteten liksom för våra vänner. Församlingens ledning har visat stor öppenhet och generositet i denna process, och personligen känner jag också stor tacksamhet över den goda inriktning vi tillsammans kommit överens om. Sionförsamlingens stöd och välsignelse, i vårt gudstjänstliv liksom i kommunitetens övriga liv och arbete i Bjärka-Säby, är av största betydelse.

*

Som de flesta av er känner till hyr kommuniteten sedan några år Landamäre, beläget två kilometer söder om Bjärka-Säby. Landamäre består av två hus, ett mindre härbre och en huvudbyggnad. Under det gångna året har tre bröder levt i härbret och två systrar i huvudbyggnaden, som även rymmer kapell, gästrum samt gemensamt rum för rekreation och kapitelsamlingar. Det senaste året har syftet med Landamäre blivit tydligare. En regel för det gemensamma livet har växt fram inom gemenskapen på Landamäre i samråd med kommunitetsrådet. I denna heter det att syftet är "att möjliggöra för personer som tillhör kommuniteten att leva tillsammans i förpliktande gemenskap och bön under stabila former". Regeln säger vidare följande:

Livet på Landamäre innebär ett gemensamt utforskande av den monastiska vägen i kyrkans tradition, där var och en söker Guds vilja med sitt liv. Personer som ansöker om att få vara en del av boendegemenskapen på Landamäre förväntas söka Gud för sin livskallelse, utan att därmed behöva vara klar över vad den innebär.... Ekumeniska Kommuniteten vill vara öppen för att detta sökande för den enskilde leder fram till ett val av någon av de två livsformer som kyrkan välsignar: äktenskapet mellan man och kvinna eller det celibatära livet i tjänst för Gud och kyrkan. Om visshet om att söka äktenskapets väg mognar fram, förordar EKIBS att personen då fortsätter sitt sökande utanför gemenskapen på Landamäre. Om en celibatär kallelse besvaras är det EKIBS:s avsikt att stödja personer som önskar leva ett permanent monastiskt liv i gemenskap på Landamäre eller annan plats i Bjärka-Säby.

I dag finns ytterst få sammanhang i kristenheten som ger unga människor möjlighet att pröva vad en monastisk kallelse skulle kunna innebära. Genom Landamäre önskar vår kommunitet erbjuda en miljö av det slaget, och, som det heter i regeln, "stödja personer som önskar leva ett permanent monastiskt liv i gemenskap". Att "bygga ett kloster" är inget självändamål för vår kommunitet; vi är och förblir i första hand en lekmanakommunitet för människor med en mångfald av livskallelser. Men i den mån kallelser till ett mer traditionellt klosterliv gör sig gällande inom vår gemenskap, är det vår avsikt att ge dessa vårt stöd. Den i dag befintliga gemenskapen på Landamäre är självständig i den meningen att man ansvarar för sin egen försörjning, på samma gång som man är en integrerad del av EKIBS. Det innebär att man hämtar vägledning för sitt gemensamma liv ur kommunitetens regel och dess vägvisare, och står under preses tillsyn.

I mån av utrymme finns också möjlighet att besöka Landamäre som gäst, i första hand för egen retreat. En till två dagliga tideböner firas i kapellet och mässa firas varje tisdag. Även gudstjänsterna på Landamäre är givetvis öppna för alla som önskar delta. Det gudstjänstliv som firas i det bönerum som i samband med att det invigdes fick namnet *Gudsmoderns kapell*, står under tillsyn av Ekumeniska Kommunitetens visitator, biskop Biörn.

*

Alla som besökt Landamäret vet att det erbjuder en betydligt större avskildhet än Nya Slottet. Stillheten på denna skyddade plats har visat sig vara en stor gåva. Här har den kontemplativa inriktningen för livet på Landamäret klarnat, på samma gång som denna tillflyktsort, tillgänglig för oss alla, fungerar som en kompass som påminner oss om kommunitet om vår inre färdriktning. Redan i vår gemensamma regel heter det att "en kontemplativ livshållning ... är ryggraden i kommunitetens spiritualitet". Vad innebär de orden?

När biskop Anders Arborelius besökte oss i samband med seminariet om *Kyrkan, Anden och ämbetet* den 21 maj, fick jag under en måltid möjlighet att föra ett samtal med honom om den kontemplativa kallelsen i kyrkan. Med trafiken brusande omkring oss gav han ett slags definition där vi satt på en gatuservering i Linköping i väntan på ett tåg:

"Kristen kontemplation är att bli medveten om Jesu ständiga blick, så att vi kan sitta där i solen och ta emot hans kärlek och omsorg. Men inte bara för egen del utan å hela folkets vägnar. Man står inför Gud och låter hans ljus och kärlek strömma mot en – och sedan till andra."

Detta sätt att förstå kontemplationen tydliggör två saker: dels att det är något som gäller oss alla, dels att vårt eget gudssökande aldrig är ett privat "projekt" utan en del av vår kallelse för världen. Biskop Anders påpekade hur viktigt det är att se den kontemplativa livet som en tjänst för kyrkan, "avgörande för kyrkans liv, växt och fördjupning". Han tillade: "Det finns där som en andlig kraftkälla, även om det inte syns eller märks." De orden kan vara och en ta till sig när vi tänker på vårt eget böneliv. Det finns ingen bön som endast är till för egen uppbyggelse. Visserligen säger Paulus om tungotalet, att "den som talar med tungor bygger upp sig själv". Men varje handling som blir till uppbyggelse för den enskilde, blir indirekt även till uppbyggelse för andra. Även när vi går in i vår kammare och säger "bara Gud och jag finns i världen", bidrar vi till världens frälsning. Med Serafim av Sarovs berömda ord: "Sök hjärtats frid och tusenden kommer att bli frälsta."

Den kallelse som gäller oss alla – att leva i kontemplativ öppenhet mot Gud – får konturer när några besvarar den kallelsen på ett mer odelat sätt. De blir till tecken och tröst för oss övriga. Det kontemplativa klosterlivet har aldrig levt isolerat från kyrkan och världen, utan snarare utgjort kyrkans hjärta. För Thérèse av Lisieux var denna dimension av det kontemplativa livet ytterst levande. När hon såg alla de kallelser som finns i kyrkan kände hon först att hon ville vara allt. "Det kan jag ju inte", insåg hon, "men då väljer jag att leva i kyrkans hjärta." Och, tillade hon: "Där kan jag vara allting!"

När jag själv under det gångna halvåret, på grund av sjukdom, fått tillbringa tid i ofrivillig avskildhet, har denna sida av livet på nytt blivit levande. Min konvalescens har varit en gåva. Den har blivit en påminnelse om hur angeläget det är att vi kan hjälpa varandra att bjuda distraktionerna motstånd. Förgångna tider skall inte idealiseras, men vi måste samtidigt tillstå att centrifugalkrafterna i vår kultur nu är så starka att vi har svårt att på egen hand stå emot allt som dagligen slungar oss mot periferin. För de allra flesta av oss handlar det därtill inte om att välja mellan stillhet och tjänst, mellan det aktiva och det kontemplativa livet – vår tillvaro behöver rymma båda riktningarna.

I det kommande numret av tidskriften *Pilgrim*, där detta tema tas upp, ställer Samuel Rubenson frågan: "Var finns vägledning för den som är kallad att gå både stillhetens och

omsorgens väg?" Och Marie Tonkin Reda tar upp den oförlösta kärlekshistoria många småbarnsföräldrar bär på: "Om jag går upp klockan sex, kan jag hinna be innan barnen vaknar." "Om jag var lite mer fullkomlig skulle bönen oavbrutet pågå inom mig, medan barnen gnäller och jag försöker laga middag." Läs hennes artikel när Pilgrim kommer (i brevlådan den 15 juni), där hon visar hur våra svårigheter delvis har att göra med föreställningen att det andliga livet måste manifesteras på ett visst sätt.

Frågan är: Kan man ha en kontemplativ livshållning som småbarnsförälder? Eller som företagsledare? Eller elektriker? Eller kokerska? Om det *inte* var möjligt skulle det ju innebära att vår regel utestänger vissa livsomständigheter när den manar oss att söka en kontemplativ livshållning. Jag menar att det inte är så. Det är också därför vår gemensamma regel omfattar ett mycket litet mått – så ringa att det verkligen är möjligt att leva efter i vilket liv som helst – så länge vi vill det.

Hur livet än ser ut är det möjligt att söka en kontemplativ, det vill säga bedjande, livshållning. Men det gäller att vara lyhörd för sin egen livssituation, så att inte det som skulle vara en källa till liv blir en börda som skaver på vårt samvete. En småbarnsmor är ingen nunna, och skall inte heller försöka vara det. Att frambära sitt liv som ett offer till Gud, är att frambära just det liv man genom försynens nåd lever. Även de gånger vi inte riktigt tycker att vårt liv motsvarar vad vi kanske skulle önska. Den som överlåter det hon har – som änkan med sin skärv i evangeliet – kan visa sig ge ett offer som är mer välbehagligt inför Gud än den som i människors ögon ger mycket.

*

Hur är det då med den specifika kontemplativa kallelsen i kyrkan? Just det faktum att våra liv ofta är ansträngda, fyllda av ansvar och aktivitet som vi inte alltid ens skall försöka frigöra oss från, gör denna kallelse särskilt viktig. Några behöver helt enkelt levandegöra för oss andra hur mycket Gud älskar sin värld! Det är just detta som riskerar att fördunklas för vår blick när det kontemplativa draget i tillvaron försvagas.

Mandatet till den ständiga bönen behöver inte ifrågasättas – det ges oss i Skriften: "Be ständigt."¹ De flesta av oss kan inte bokstavligen realisera den uppmaningen, men det har alltid funnits några som gör det för oss andra. De söker sig ut i *öknen*, eller som man säger i Ryssland, *poustina* – de väldiga skogarna – metaforer för ett liv i radikal ensamhet. De "går ut" ur världen för att tillbe Gud, bli förförda och hänförda av honom. Oreserverat ger de sina liv åt Gud. I solidaritet med alla väljer de att leva som solitärer.

Kontemplationen är dessa människors livsform. Därmed uppfyller de hela kyrkans, och mänsklighetens, viktigaste kallelse: *att ära Gud*. De som tar emot och besvarar en kontemplativ kallelse lever i kyrkans hjärta, varifrån livet utgår. Odelat vända mot Gud är de vittnen om att det goda som hör himlen till kan sökas och bli funnet redan på jorden. Det fördolda livet med Kristus hos Gud väntar visserligen i sin fullhet bortom denna värld, och likväl är det just det liv den kristne är kallad att leva här i världen, ja, det liv vi redan lever genom dopet. I hur hög grad kan denna verklighet smakas redan nu? Fråga den kontemplative, hon kan besvara den frågan!

De som lever en kontemplativ kallelse utgör därmed eskatologiska tecken, deras liv föregriper den nya skapelsen på andra sidan uppståndelsen. Inte främst genom tal eller

¹ 1 Thess 5:17.

ens genom kontakt med andra, utan genom själva sin närvaro är de vittnesbörd om att Gud är verklig och förmår att helt uppfylla en människas hjärta. Den kontemplative är vittne om en kärlek utan början och utan slut.

De som vandrar den kontemplativa vägen, kallade av Gud, tjänar kyrkan och världen. Med sin bön för oss, drar de oss oavbrutet närmare Gud. Dagligen, i varje gudstjänst som firas – i synnerhet i eukaristin – bär de fram hela världen till Gud. De ber för levande och döda. Och genom sitt exempel lockar de på oss, blåser liv i den längtan som ibland bara är en flämtande låga, allt för att vi skall förstå hur mycket vi är älskade av Gud.

En av de stora gåvor som de som lever den kontemplativa kallelsen ger oss, är påminnelsen om hur enkelt livet med Gud egentligen är. Deras närvaro för in oss "under nådens skugga", som den grekiske prästmunken Porphyrios, vars texter jag levtt med under senare tid, uttrycker det. Där börjar vi obemärkt älska Gud, "utan att förstå oss, och utan kamp och ansträngning." Starets Porphyrios förmedlar den befriande insikten: "Vår egen insats utgör endast en ynka miljondel av bönen."

När jag samtalar med Anders Arborelius, den kontemplative munken som efter 27 år i ett karmelitkloster blev biskop, möter jag samma självklarhet och enkelhet i förhållande till bönen. Han säger sig vara förvånad över hur mycket av klosterlivets atmosfär som går att bevara utanför klostret. "Tjänsteresor kan till exempel bli nästan som ett slags retreat." Och: "Det finns alltid möjligheter till bön: om man kör bil eller åker buss till sitt jobb, eller sitter och väntar på någon som inte kommer. Det uppstår ständigt tid för bön."

Är det inte attityden, vår grundhållning i livet, som gör den stora skillnaden?

*

Inför pingsten har vi läst orden om att vi är olika delar i samma kropp. Och som aposteln uttrycker det: "Om hela kroppen vore öga, vad blev det då av hörseln? Om allt var hörsel, vad blev det då av luktsinnet. Men nu har Gud gett varje enskild del just den plats i kroppen han ville." Det är *tillsammans* som vi återspeglar Guds liv. Ingen kan göra anspråk på att ensam reflektera fullheten i Kristi liv och Andens gåvor. Det gör vi bara som del av en gemenskap. Om vi var och en är trogen den kallelse, och därmed det liv, som har skänkts oss som gåva, blir vi också nådegåvor till varandra – *karismatiker* i ordets rätta mening!

När vi ger rum för varandra, och de olika gåvor vi har och är, kan Kristi kropp framträda i enhet och fullhet. Detta är pingstens viktigaste frukt. Som William J Seymour, den moderna pingströrelsens förste ledare, skrev i sin tidskrift 1906 om det som hade skett i Los Angeles och som skulle spridas över världen: "Människorna smälte samman ... blev till ett enda stycke, ett bröd, alla en kropp i Kristus Jesus. Det är varken jude eller hedning, slav eller fri, i Azusa Street Mission."

För oss som ekumenisk kommunitet är mångfalden en av de stora tillgångarna. De drygt hundra medlemmarna i vår kommunitet representerar en mångfald i så många avseenden: olika generationer, olika kyrkliga traditioner, olika yrken, livsformer, erfarenheter och gåvor. Om vi värnar denna mångfald, i enhet och respekt, kan vi också få smaka höjden, djupet och bredden i Guds mysterium – den som endast öppnar sig tillsammans med alla de heliga, i den väldiga skaran i himlen och över hela jorden.

*

Veckan efter pingst, där vi nu befinner oss, är en av årets fastefria veckor. På den måndag som följer efter denna vecka inleds den tredje av årets större fastetider, den så kallade *apostlafastan*, som är en förberedelse inför apostlarnas Petrus och Paulus fest som firas den 29 juni. Apostlafastans längd varierar, beroende på när påsk och pingst infaller. I år varar den alltså 23 dagar (söndagarna borträknade). Denna fasta vill, som alla fastor, rikta vår uppmärksamhet på en särskilt aspekt av trons mysterium. Apostlafastan levandegör kyrkans apostoliska liv. Sitt mest förtätade uttryck får vår gemensamma, apostoliska tro i gudstjänsten. Under denna fasta ämnar jag därför i min fasteblogg på hemsidan dagligen ge några korta reflexioner och kommentarer kring liturgin, som har sina rötter i den tidiga kyrkan men vars källa är framtiden.

Vi har nu bara två månader kvar till vårt årliga generalkapitel, den 3-5 augusti, som framför allt innebär löftesavläggelse för en rad av våra noviser liksom löftesförnyelse för oss övriga. Vi har då även viktiga framtidsfrågor att ta ställning till under vårt årsmöte. Jag påminner er som ännu inte anmält er till generalkapitlet att göra det under juni månad. Om någon skulle vara förhindrad att delta, vill jag be er att i vanlig ordning insända den skriftliga löftesförnyelsen till preses. Har ni frågor om generalkapitlet är ni också välkomna att höra av er direkt till mig (e-post: preses@ekibs.se).

Just när jag skriver dessa rader nås jag av beskedet att Harald Ekman, godsägare Oscar Ekmans siste kvarvarande son i livet, insomnat, 94 år gammal. För tre veckor sedan besökte jag honom i hans hem i Årnäs i Västergötland, och förstod då att det sannolikt var sista gången vi skulle mötas här i tiden. Vi samtalade om Bjärka-Säby, bad och sjöng tillsammans. Harald Ekman hade en särskild relation till oss, eftersom han var den person i den ekmanska familjen som tog initiativet till att Nya Slottet överlämnades som en donation till Sionförsamlingen. Under de dryga trettio år som gått, har han med stort intresse följt och uppmuntrat utvecklingen på Nya Slottet. Många i Sionförsamlingen minns ännu det tal han höll i Pingstkyrkan i Linköping en söndag eftermiddag i mars 1980, där han berättade om sin far och om varför familjen beslutat skänka Nya Slottet till församlingen. Det talet blev avgörande för Sionförsamlingens beslut att säga ja till donationen. Harald Ekman förde vidare de ideal och den livshållning som präglade Bjärka-Säby under hans far, Oscar Ekmans, liv. Frid över hans ljusa och levande minne!

Er tillgivne,

